

ANALYTICKÉ INFORMACE

Vývoj organizační struktury hospodářství Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2006

- v mezikrajském porovnání podnikatelské aktivity patří Jihomoravský kraj mezi průměrné
- dlouhodobý trend snižování počtu zemědělců
- změny ve struktuře jsou způsobeny především vlivem legislativních norem

Český statistický úřad vede na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě ve znění pozdějších předpisů Registr ekonomických subjektů (dále jen registr, RES), který je podle §19a výše citovaného zákona seznamem veřejným. Registr obsahuje informace o právnických a fyzických osobách, které se zaregistrovaly podle platných předpisů u rejstříkových soudů, na živnostenských úřadech, Českém statistickém úřadě, Ministerstvu kultury ČR, Ministerstvu vnitra ČR a dalších registračních místech, jako jsou profesní komory. Statistický úřad je tak jediným orgánem státní správy, z jehož registru je možné získat komplexní informace o všech existujících právních formách podnikajících v hospodářské sféře, ve veřejném sektoru hospodářství i v oblasti zájmového vyžití občanů.

O každém subjektu jsou v RES vedeny základní veřejné údaje: identifikační číslo, název a sídlo firmy, předmět činnosti, datum vzniku a v konečné fázi případně i datum zániku. Registr je pravidelně aktualizován jednak daty z administrativních zdrojů (obchodní rejstříky, živnostenské úřady, profesní komory aj.), jednak daty ze statistických zjišťování, takže lze historicky zjistit například změny sídla firmy, činnosti, počtu zaměstnanců, datum a způsob zániku. Tento cenný informační zdroj je využíván především orgány státní statistické služby pro stanovování výkaznické povinnosti jednotlivých subjektů, informace z něj jsou však i využitelné ke komerčním účelům (obraz o konkurenčním prostředí, potenciačních odběratelích) a rozhodování orgánů samosprávy (podpora nedostatečně zajištěných oblastí podnikání).

Stav registru je ve značné míře závislý i na legislativních procesech, na schvalování a novelizacích zákonů – například podnikání v zemědělství (zákon č. 252/1997 Sb.), zřizování svazků obcí (zákon č. 128/2000 Sb.), obecně prospěšných společností (zákon č. 248/1995 Sb.), společenství vlastníků jednotek (zákon č. 103/2000 Sb.), příspěvkových organizací územních samosprávných celků (zákon č. 250/2000 Sb.) apod. Níže uváděné údaje byly přepočteny na *územní strukturu kraje platnou od 1. 1. 2005*.

Tab. 1 Vývoj počtu subjektů v RES Jihomoravského kraje podle okresů v letech 2000 až 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/ 2000	Struktura v %	
									2000	2006
Jihomoravský kraj	222 439	232 680	239 932	252 482	253 838	258 291	263 069	118,3	100,0	100,0
Blansko	16 659	17 265	17 808	18 714	18 932	19 308	19 612	117,7	7,5	7,5
Brno-město	92 011	97 582	100 343	107 065	107 109	108 303	110 228	119,8	41,4	41,9
Brno-venkov	28 634	29 788	31 128	31 811	32 406	33 848	35 085	122,5	12,9	13,3
Břeclav										

ANALYTICKÉ INFORMACE

Tab. 2 Vývoj počtu subjektů v RES Jihomoravského kraje podle právní formy v letech 2000 až 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/ 2000	Struktura v %	
									2000	2006
Registrované subjekty celkem	222 439	232 680	239 932	252 482	253 838	258 291	263 069	118,3	100,0	100,0
v tom:										
právnícké osoby	41 026	43 201	44 871	49 181	51 191	54 419	57 085	139,1	18,4	21,7
z toho:										
obchodní společnosti	25 822	27 121	27 719	29 242	30 456	31 742	33 443	129,5	11,6	12,7
z toho akciové společnosti	1 677	1 790	1 815	1 972	2 040	2 120	2 238	133,5	0,8	0,9
družstva	963	1 040	1 092	1 408	1 498	1 647	1 738	180,5	0,4	0,7
příspěvkové organizace	266	386	545	1 435	1 348	1 327	1 305	490,6	0,1	0,5
zahraniční osoby	3 484	3 409	3 585	4 326	4 436	5 499	5 998	172,2	1,6	2,3
sdužení vč. organizač. jednotek	7 668	8 087	8 528	8 542	8 876	9 248	9 332	121,7	3,4	3,5
fyzické osoby	181 413	189 479	195 061	203 301	202 647	203 872	205 984	113,5	81,6	78,3
v tom:										
živnostníci	154 645	162 975	168 681	176 626	176 156	177 086	179 411	116,0	69,5	68,2
zemědělské podnikatelé vč. rolníků	14 448	14 156	13 939	13 976	13 771	13 965	13 622	94,3	6,5	5,2
ostatní fyzické osoby	12 320	12 348	12 441	12 699	12 720	12 821	12 951	105,1	5,5	4,9

Po bouřlivém vývoji na počátku 90. let se situace v organizační struktuře národního hospodářství značně stabilizovala, přesto i nadále dochází k nárůstu všech forem subjektů s výjimkou státních podniků v důsledku odstátňování hospodářské sféry a zemědělských podnikatelů vč. samostatně hospodařících rolníků, jejichž počet se v roce 2006 v porovnání s rokem 2000 snížil o více jak 5 %. Naopak ke značnému nárůstu došlo v počtu příspěvkových organizací, a to především v důsledku legislativních úprav, podle kterých jsou mateřské, základní i střední školy zřizovány jako příspěvkové organizace obcí, sdužení obcí či krajů. Za sledované období se také téměř zdvojnásobil počet družstev, především bytových (na základě zákona o vlastnictví bytů a souvisejících předpisů) a zahraničních osob.

ANALYTICKÉ INFORMACE

bylo v likvidaci nebo konkurzu přibližně 1,9 tisíc. Ke značnému zvýšení oproti roku 2000 došlo také v počtu subjektů s pozastavenou činností (týká se převážně fyzických osob), kterých bylo v roce 2006 v RES evidováno 16,2 tisíc.

Tab. 3 Vývoj počtu subjektů v RES Jihomoravského kraje podle odvětví (OKEČ) v letech 2000 až 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/ 2000	Struktura v %	
									2000	2006
Registrované subjekty celkem	222 439	232 680	239 932	252 482	253 838	258 291	263 069	118,3	100,0	100,0
z toho:										
zemědělství, myslivost, lesnictví; rybolov a chov ryb	17 204	17 132	16 561	16 878	16 742	17 198	16 994	98,8	7,7	6,5
průmysl	31 362	33 000	34 405	36 012	36 101	36 346	36 776	117,3	14,1	14,0
stavebnictví	23 694	24 848	25 410	27 397	28 103	28 944	29 855	126,0	10,7	11,3
obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost	63 538	64 946	66 533	67 007	65 653	66 189	67 091	105,6	28,6	25,5
ubytování a stravování	9 269	9 731	10 042	10 881	11 199	11 559	11 999	129,5	4,2	4,6
doprava, skladování a spoje	6 957	7 693	7 569	7 740	7 585	7 649	7 834	112,6	3,1	3,0
finanční zprostředkování	7 882	7 843	7 823	7 820	7 715	7 721	7 778	98,7	3,5	3,0
činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu	40 391	43 859	46 628	51 563	52 863	54 127	55 552	137,5	18,2	21,1
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	803	766	766	778	746	1 398	1 383	172,2	0,4	0,5
vzdělávání	2 511	2 783	2 910	3 623	3 700	3 810	3 908	155,6	1,1	1,5
zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	3 210	3 270	3 347	3 575	3 644	3 678	3 687	114,9	1,4	1,4
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	15 618	16 809	17 938	19 208	19 787	19 666	20 205	129,4	7,0	7,7

Ve struktuře registru **podle převažující činnosti** nedošlo ve sledovaném období k podstatným změnám. Zhruba čtvrtina subjektů se dlouhodobě zabývá obchodem, i když se podíl subjektů s obchodní činností snížil v roce 2006 v porovnání s rokem 2000 o 3,1 procentního bodu. Z fyzických osob tuto činnost

ANALYTICKÉ INFORMACE

Ze stovky největších firem a institucí (podle počtu zaměstnanců) majících sídlo v Jihomoravském kraji se jich 40 % zabývá průmyslovou nebo stavební činností, např. PENAM a.s. (výroba pekárenských výrobků), Tyco Electronics Czech s.r.o. (výroba elektronických zařízení), Skanska DS a.s., OHL ŽS, a.s. (obě pozemní a inženýrské stavitelství), 9 velkých obchodních společností a družstev podniká v oblasti obchodu (AHOLD Czech Republic, a.s., OKAY s.r.o.), dalšími velkými subjekty jsou především vysoké školy, nemocnice a instituce veřejné správy. Přibližně čtvrtina těchto velkých firem spadá do sektoru nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou, např. HARTMANN-RICO A.S. (výroba vaty, obvazových a dalších prostředků pro zdravotnické účely), XAWAX personální agentura s.r.o. (zprostředkování a obstarávání pracovních sil), Celestica Czech Republic, s.r.o. (elektronický průmysl). Více jak polovina (59) velkých firem má formu obchodních společností (z toho 37 akciových společností), 15 organizací bylo příspěvkových a do této velikostní kategorie spadá i 5 organizačních složek státu.

Tab. 4 Vývoj počtu subjektů v RES Jihomoravského kraje podle počtu zaměstnanců v letech 2000 až 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Index 2006/ 2000	Struktura v %	
									2000	2006
Registrované subjekty celkem	222 439	232 680	239 932	252 482	253 838	258 291	263 069	118,3	100,0	100,0
v tom s počtem zaměstnanců:										
neuvedeno	53 243	37 529	34 742	58 936	74 060	145 860	148 808	279,5	23,9	56,6
bez zaměstnanců	133 731	163 648	173 567	159 634	146 369	81 453	81 359	60,8	60,1	30,9
1 - 5	24 614	21 210	21 265	22 989	22 447	20 249	21 918	89,0	11,1	8,3
6 - 19	7 185	6 743	6 746	7 181	7 205	6 892	7 098	98,8	3,2	2,7
20 - 49	2 225	2 107	2 218	2 346	2 273	2 310	2 346	105,4	1,0	0,9
50 - 99	795	792	762	765	814	830	812	102,1	0,4	0,3
100 - 199	369	372	364	367	378	390	404	109,5	0,2	0,2
200 - 499	200	200	196	193	215	223	232	116,0	0,1	0,1
500 - 999	43	46	41	42	52	53	64	148,8	0,0	0,0
1 000 a více	34	33	31	29	25	31	28	82,4	0,0	0,0

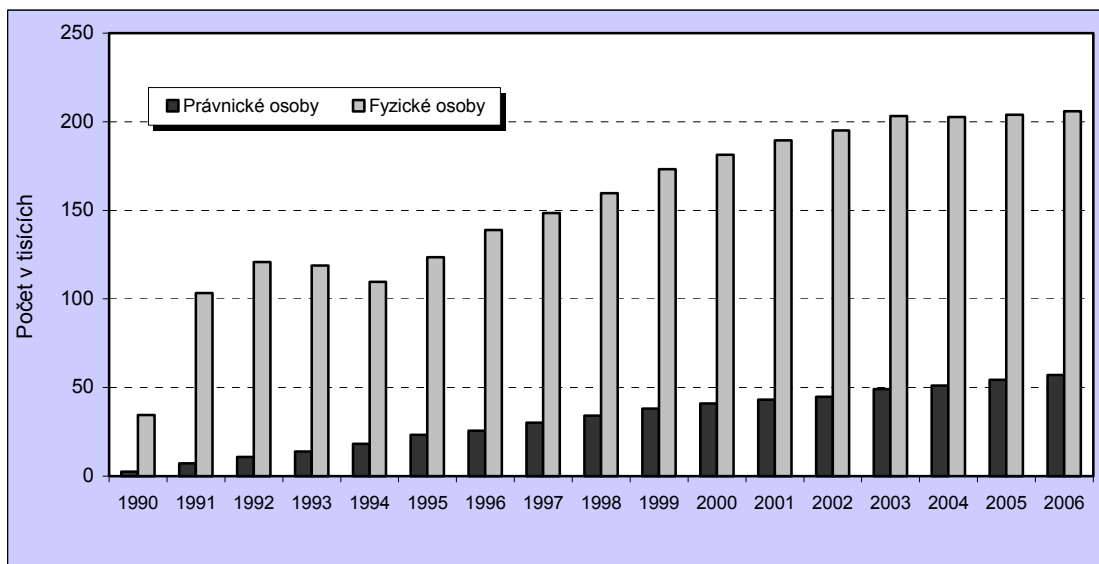
Značný nárůst počtu subjektů s neuvedeným počtem zaměstnanců mezi roky 2004 a 2005 byl způsoben převodem jednotek, o kterých nebylo možno získat aktualizované informace o počtu zaměstnanců z administrativních či statistických zdrojů, z kategorie „bez zaměstnanců“ do kategorie „neuvedeno“.

ANALYTICKÉ INFORMACE

Na rozdíl od poloviny devadesátých let minulého století, kdy v Jihomoravském kraji ročně **vznikalo** okolo 20 tisíc nových subjektů, se od roku 2000 situace poněkud zklidnila a až na výjimku v roce 2003 dochází k pozvolnému snižování počtu nově vznikajících subjektů. Po celé sledované období také docházelo ke snižování poměru mezi nově vznikajícími právníckými a fyzickými osobami. Jestliže v roce 2000 z celkového počtu 12,4 tisíc nových subjektů jich byla necelá čtvrtina osob právníckých a tři čtvrtiny byly osoby fyzické, podíl v roce 2006 se změnil na 40 % osob právníckých a 60 % osob fyzických z celkového počtu 8,3 tisíc nově vzniklých subjektů. Podle odvětvové struktury docházelo ve sledovaném šestiletém období ke snižování nových registrací ve všech odvětvích, došlo však ke změně podílu jednotlivých odvětví na celku. Zatímco v zemědělství, lesnictví a rybolovu, ale i v průmyslu a stavebnictví došlo ke snížení podílu, podíl nově vzniklých subjektů zabývajících se podnikatelskými činnostmi se zvýšil v roce 2006 oproti roku 2000 o 4 procentní body.

Počet **zaniklých** subjektů se každoročně pohyboval okolo 3 tisíc, výjimku tvořil rok 2004 v průběhu kterého činnost ukončilo 5,3 tisíc subjektů. Tento počet je však ovlivněn především tím, že v roce 2004 ukončilo svoje podnikání dvojnásobně více fyzických osob (4,5 tisíc) než v roce předcházejícím (2,3 tisíc). Tuto skutečnost lze mimo jiné vysvětlit změnou některých daňových předpisů, na základě kterých registraci zrušily zejména fyzické osoby, které ač měly uděleno oprávnění k provozování činnosti, tuto činnost neprovozovaly.

Graf 1 Vývoj počtu subjektů v RES Jihomoravského kraje v letech 1990 až 2006

Závěrem lze konstatovat, že na rozdíl od devadesátých let došlo v prvních šesti letech tohoto století ke zmírnění tempa růstu počtu registrovaných subjektů, a to výrazněji u fyzických osob. K významnějším změnám docházelo ve struktuře podle právních forem, které však bylo zapříčiněno především legislativními procesy.